

Hektisk og begeistret hyllest til en idealist

Knut Erik Jensen, regissør
Det akutte menneske
 110 min, DVD. Nordkappfilm, 2011.

I 2001 gjorde filmskaper Knut Erik Jensen (f. 1940) stor suksess med den ujølete og sjarmerende historien om mannskoret fra Berlevåg: *Heflig og begeistret*. Denne gangen har han hatt som mål å fortelle deler av historien om det akutte mennesket Mads Gilbert (f. 1947).

Av landets over 25 000 leger er det få forut å ha fått så stor medieoppmerksomhet som Gilbert. Dette skyldes en unik kombinasjon av svært god formuleringsevne, uredde standpunkter, masse energi og ikke minst en stor porsjon karisma. Det er dette Jensen har villet formidle med sitt portrett. Filmen forteller om Mads Gilberts utrettelige kamp for det han tror på, spesielt i forbindelse med Palestina-saken der han har vært engasjert i snart 40 år. Filmen følger Mads Gilbert på flere reiser i inn- og utland, der han bl.a. forteller historien om bombingene av Gaza og om egen og kollega Erik Fosses (f. 1950) innsats der (1). Andre deler er fra Tromsø og forteller om en annen side av hans tilværelse. Den er ikke like dramatisk og spennende, men fungerer godt som kontrast til de fryktelige hendelsene i Gaza. I filmen er man vitne til både dypt tragiske situasjoner, som når en far kommer til Al Shifa-sykehuset med sitt døde barn på armen, og til helt dagligdagse glimt der han (med sin kanskje noe påtatte nordnorske dialekt) småsnakker med folk i Troms.

Filmen er satt sammen av en rekke filmsnutter av ulik teknisk kvalitet, noe som ikke skjemmer helheten fordi det til dels dreier seg om opptak fra reiser og fra krigshandlingene i Gaza. Håndholdt kamera, uventede film- og lydklipp og vakre stemningsbilder fra Nord-Norge er kanskje det man må forvente fra Knut Erik Jensens hånd. Stort sett hører vi Mads Gilbert og de andre personene i filmen fortelle, men innimellom hører vi også Jensens spørsmål til intervjuobjektene. Selv synes jeg kuttene der hovedpersonen forteller om hvorfor han engasjerer seg, og hvordan han henter energi til sitt hektiske liv, er det mest spennende. Det kunne godt ha fått noe større plass. Det finnes også scener der man aner at til og med Gilbert kan være litt sliten, i likhet med oss andre.

Filmportrettet er en heltmodig fremstilling av en lege med et brennende faglig og humanistisk engasjement, som ikke kun nøyer seg med enkeltvis og symbolske solidaritetshandlinger som mange andre. Da må man bare akseptere at filmen ikke er et biografisk verk som gransker alle sider ved ham og hans private liv. Etter å ha sett filmen sitter man igjen med oppfatningen om at dersom alle leger hadde forholdt seg til den politiske dimensjonen av faget vårt, slik han gjør det, kunne sannsynligvis mye i verden vært annerledes.

Filmen er i lengste laget. Men de som ikke har truffet Mads Gilbert i virkeligheten, eller som mener at han bare er en ekstremist som gjør mye av seg, tar stor plass og håndterer mediene for godt, bør absolutt se filmen. Da vil de kanskje i større grad kunne forstå hva han står for. For egen del må jeg innrømme at Mads Gilbert ikke bare imponerer med sitt brennende engasjement, men også med en maratontid på under tre timer!

Guttorm Brattebø

Akuttmedisinsk seksjon KSK
 Haukeland universitetssykehus

Litteratur

1. Gilbert M, Fosse E. Inside Gaza's Al-Shifa hospital. Lancet 2009; 373: 200–2.

Til Sydpolen – helt sykt?

Marit Figenschou
Til Sydpolen – ingen bragd
 216 s, ill. Oslo: Heltsykt forlag, 2011.
 Pris NOK 349
 ISBN 978-82-303-1748-6

Er det helt sykt, eller er det en bragd å gå til Sydpolen med diagnose sene kreft, leddgikt, artrose og osteoporose? Ikke nok med det, før Sydpolen har forfatteren besteget fem av verdens «Seven summits», med fjellet Aconcagua i Andesfjellene som det høyeste på 6 962 m.

Dette er en reiseskildring, men ikke bare til høye fjelltopper og arktiske strøk. Den er også en reise gjennom livet fra drømmen om å bestige Store Kjøstind i Lyngsalpene som sjuåring sammen med faren, som døde altfor tidlig, til hun som 57-åring bestiger denne toppen alene. I løpet av disse 50 årene har det skjedd mye i forfatterens liv.

Hva er det som er spesielt med denne boken? Reiseskildringene til Alaska med Denali på 6 194 m, Afrika med Kilimanjaro på 5 895 m, Kaukasus med Elbrus på 5 642 m, Sør-Amerika med nevnte Aconcagua og så Sydpolen med Mount Vinson på 4 892 m, i tillegg til flere andre eksotiske utflukter, er i og for seg spennende lesning. Forfatteren kjører et så heseblesende tempo med jobb og trening foran de mange utfluktene at man nesten blir stresset av å lese om det. Det er ikke måte på alt hun skal rekke på kortest mulig tid. Etter å ha fått alle diagnosene er det som om hun i enda større grad skal bevise sin ustoppelighet.

Nei, det er hennes psykologiske reise gjennom livet som griper leseren mer enn geografien og de mange beskrivelsene av utsikt fra diverse fjelltopper. Marit Figenschou viser en imponerende evne til å hente seg ut av smerter og total utmattelse når det gjenstår noen hundre meter fra en fjelltopp, for så å kjenne nye krefter og pågangsmot. Mange av oss kan ha kjent en slik mobilisering av krefter når målet endelig er i sikte. Med hennes somatiske belastning er dette et tegn på en heller sjelden psykisk styrke. Men det er først når hun kommer til sannhets erkjennelse, under en storm på Mount Vinson på Sydpol-platået, at hun greier å frigjøre seg fra sin «vertikale forelskelse» (les topp- og ekstremmani) med denne refleksjonen: «Skal jeg være ærlig, føler jeg meg forsynt av å klare så mye og å være så sterk.» Det virker som en lettelse på leseren at hun mestrer omstillingen fra det indre jaget til et mer fornøyd og fordyrd syn på hva som er viktig i livet.

Forfatteren skriver lett og fengende, og layouten er tiltalende med fantastiske bilder. Boken er krydret med små, men pussige og humoristiske innslag, som hvordan man går på do i isnende kulde og storm. Hun konstruerte en sinnrik anordning bl.a. ved hjelp av en trakt som førte til at hun kunne stå og tisse, altså slippe å dra ned buksene. Blyghet var det ikke tid og situasjon for – så ble hun da også tatt for å være mann av andre i samtidige klatregrupper.

Dette er god sengelektyre for både leg og helsefaglig lærd!

Tore Gude

Modum Bad
 og
 Avdeling for atferdsfag
 Universitetet i Oslo